

Sterilizálás

*Pécsi Tudományegyetem
Gyógyszertechnológiai és Biofarmáciai Intézet*

Semmelweis Ignác

1818-1865

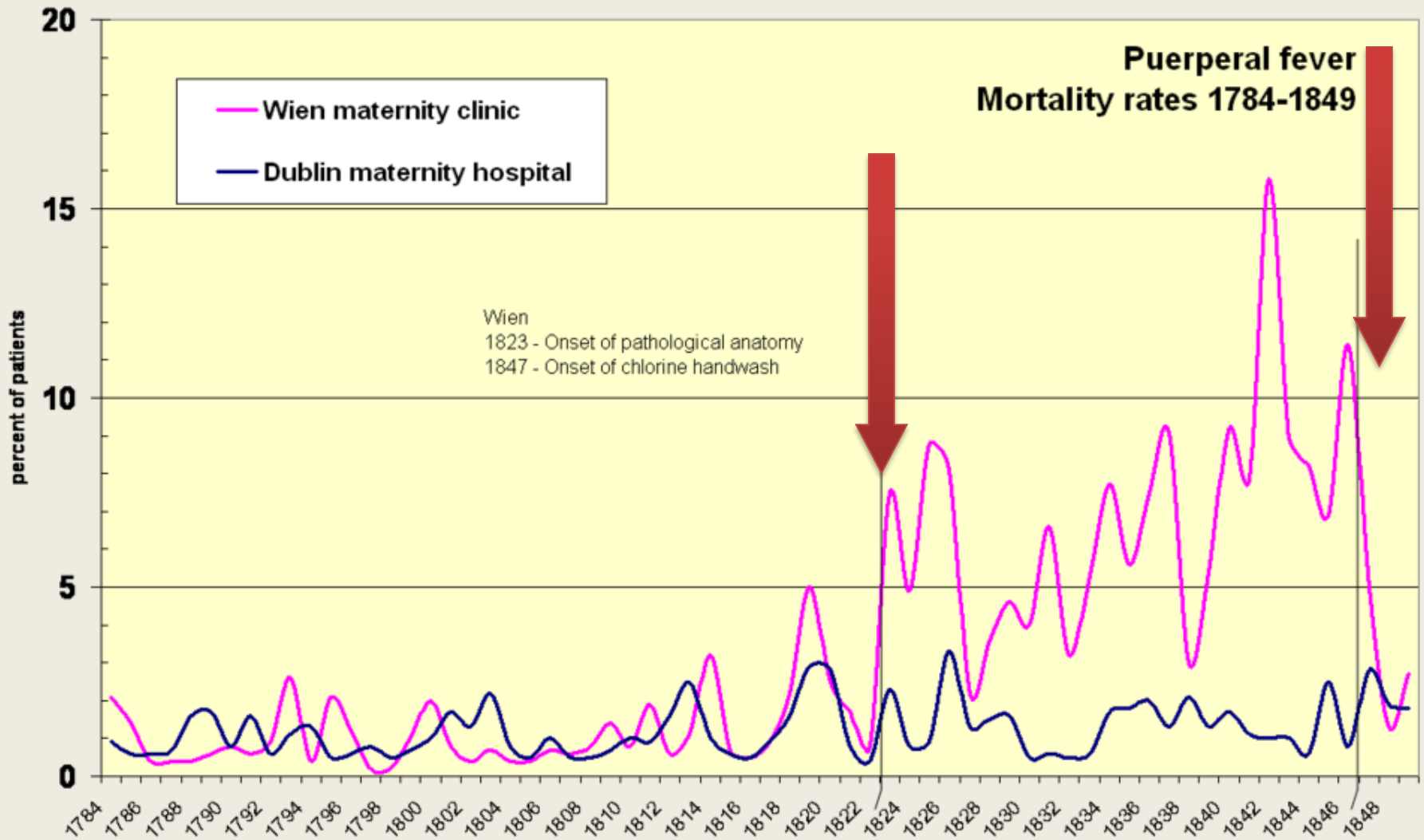
Semmelweis Ignác

1818-1865

év	I.sz. klinika				II.sz. klinika		
	szülésszám	elhalálozás	arány (%)		születésszám	elhalálozás	arány (%)
1841	3036	237	7,8		2442	86	3,5
1842	3287	518	15,8		2659	202	7,6
1843	3060	274	9,0		2739	164	6,0
1844	3157	260	8,2		2956	68	2,3
1845	3492	241	6,9		3241	66	2,0
1846	4010	459	11,4		3754	105	2,8

Semmelweis Ignác

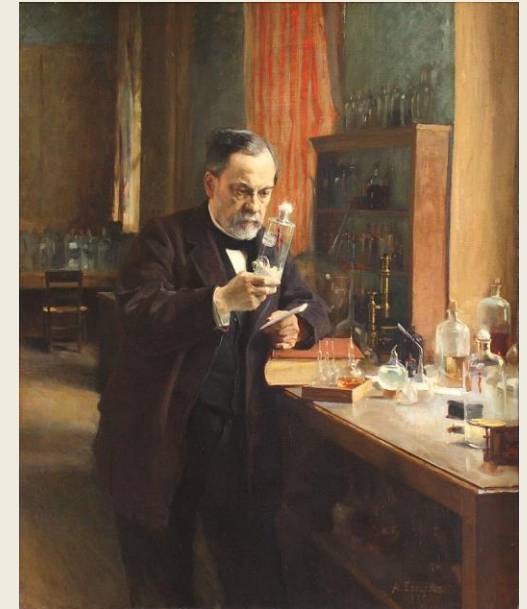
1818-1865

Louis Pasteur

1822-1895

- 1864-ben rájött, hogy a sör és a bor bomlási folyamatai megállíthatók 45-65 °C-ra való melegítéssel.
- Számos infekzív mikroorganizmust (Staphylococcus, Streptococcus) azonosított.
- Kimutatta, hogy a [lépfene \(anthrax\)](#) betegséget egy különleges baktérium okozza.
- A kórokozó legyengítésével védőoltást, vakcinát is előállított
- A megelőző [szeroterápia](#) elvét dolgozta ki.

Pasztörizálás

- A **pasztörözés** vagy **pasztörizálás** olyan **élelmiszertechnikai módszer**, amely elsősorban a folyadék 60–90 °C-ra történő hirtelen, rövid idejű felmelegítésével, és azt követően gyors lehűtéssel csökkenti a benne lévő mikroorganizmusok tartalmát.
- A sterilizációval ellentétben a pasztörizálás nem próbálja meg kiirtani az összes mikroorganizmust.
- Logaritmikusan redukálja a számukat, lehetőleg olyan mennyiségre, ahol már nem képesek fertőző hatást kifejteni.
- Pasztörizálásra többnyire a folyadék forráspontja alatti hőmérsékleteket használnak.

Preysz Móric

1829-1877

A Természettudományi Társaság felkérte, hogy találjon megoldást a tokaji bor minőségromlásának megakadályozására.

1861-ben - négy évvel *Pasteur* eljárása előtt - kimutatta, hogy a bor utóerjedése meggátolható, ha zárt edényben 70-80 °C-ra melegítik, majd légmentesen elzárják.

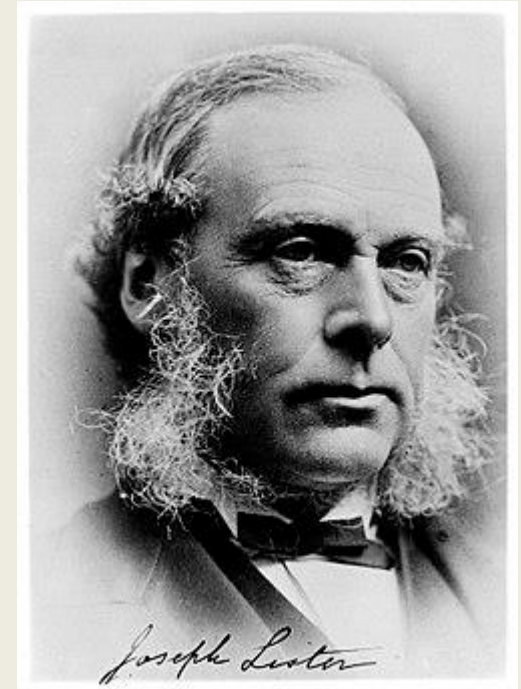
Eredményeit csak 1865-ben, Louis Pasteur eredményeinek közzététele után publikálta, így az eljárás ma pasztőrözés néven vált ismertté.

Joseph Lister

1827-1912

- [Karbolsavat](#) használt a baktériumok elpusztítására.
- A műtétek előtt gondosan megtisztította a kezét, a sebészeti eszközök és a kötések higiénikus állapotáról is gondoskodott.
- Egy ideig még karbolsavat is permetezett a műtőben a levegőbe.
- [1861](#) és [1865](#) között a műtét utáni elhalálozások aránya férfiaknál 45% volt, ez [1869](#)-re 15%-ra csökkent.

Sterilezés (Ph.Hg.VIII.)

A mikroorganizmusok maradéktalan eltávolításának művelete.

Célja: a készítmény sterilitásának elérése

Sterilitás: élő, vagy szaporodásra képes mikroorganizmusoktól való mentességet jelent, abszolút fogalom, nincsenek fokozatai

Sterilitás: az életképes mikroorganizmusoktól való mentesség, a szaporodó és nyugvó (spórás) alakokra egyaránt vonatkozik.

Garantálása: - megfelelő, validált eljárás (GMP szerinti tervezés és végrehajtás)

- vizsgálat
- termék bontatlansága

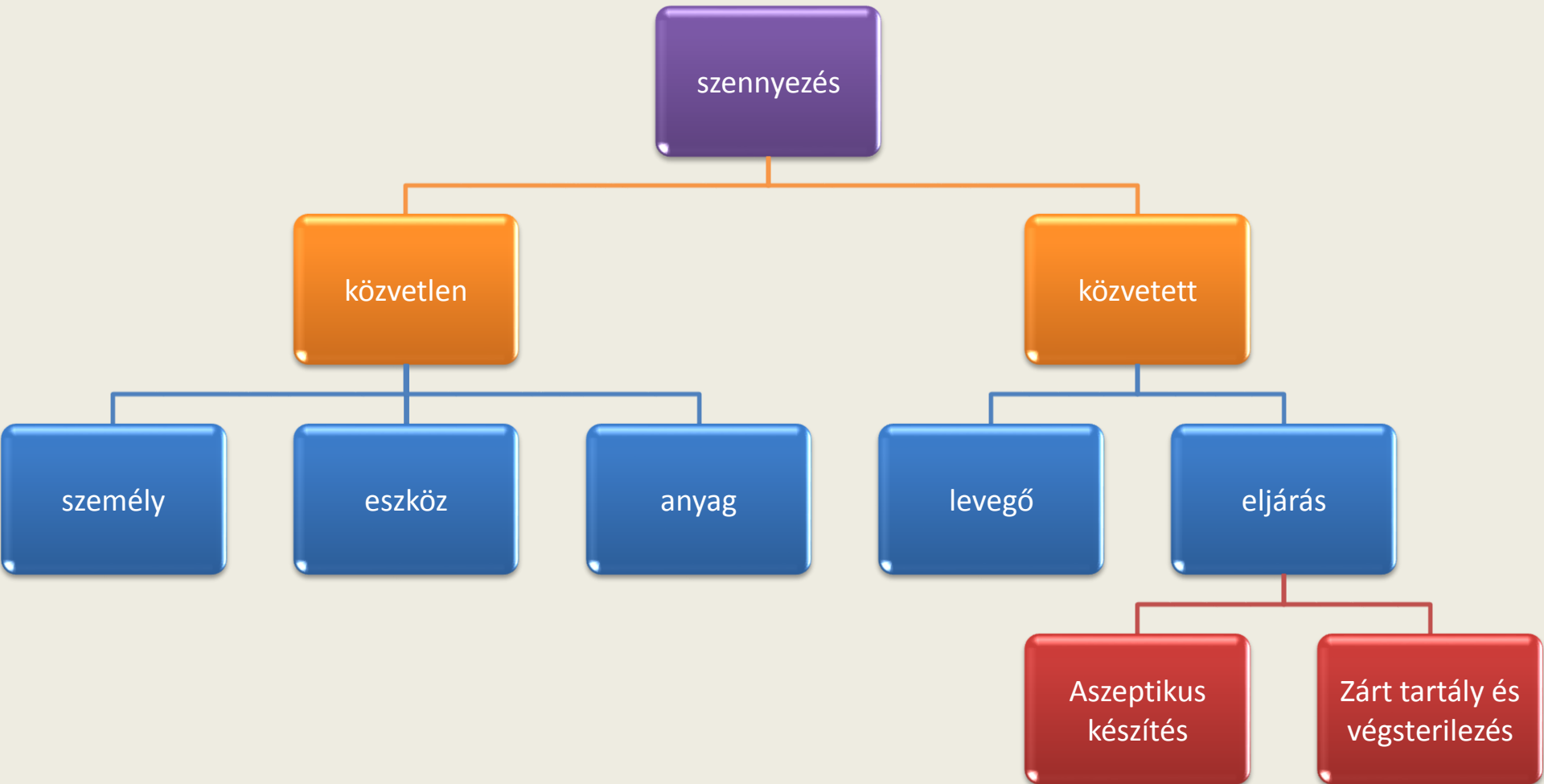
Sterilezés (Ph.Hg.VIII.)

Sterilezés alatt értjük a használni kívánt anyagok, eszközök teljes csíra- és spóramentesítését biztosító eljárást-módszert.

A többféle sterilezési eljárásra szükség is van, mivel némely sterilezési eljárás bizonyos anyagokat nemkívánatos mértékben károsíthat, ezért a sterilezési eljárást mindig nagyon körültekintően kell megválasztani.

A sterilezés történhet **fizikai** vagy **kémiai** módszerekkel.

Szennyezés lehetősége

Sterilezés (Ph.Hg.VIII.)

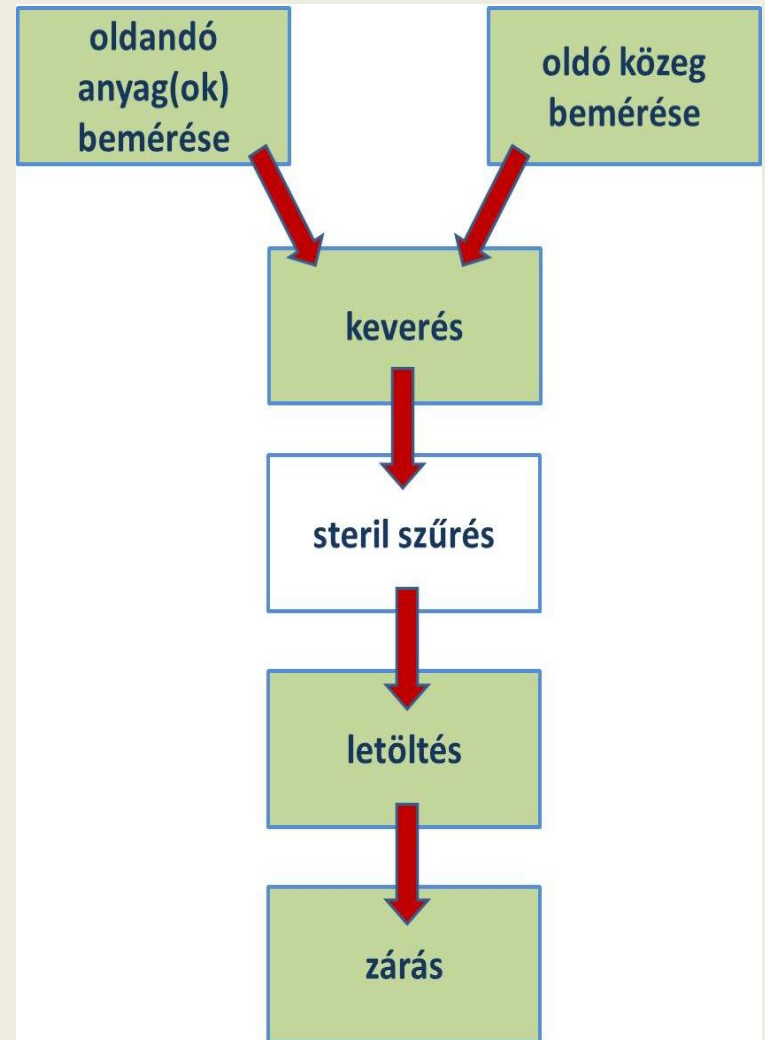
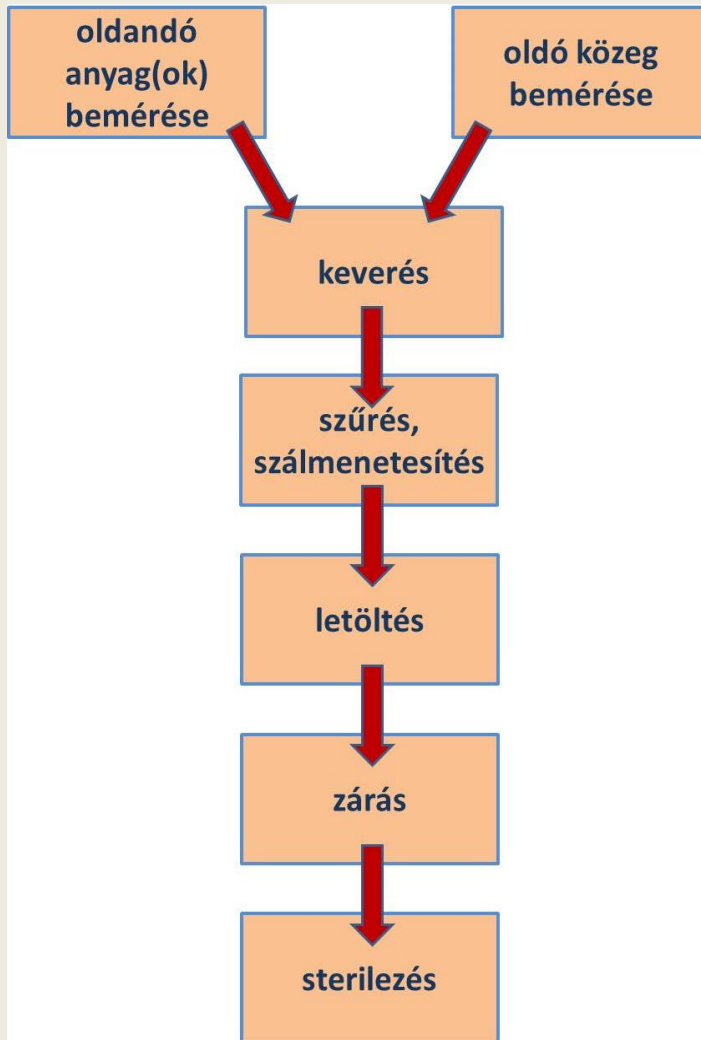
Lehetőleg végsterilezés történjék:

- végső tartályban sterilezés,
- ha teljesen validáltan - nedves hő, szárazhő vagy ionizáló sugárzás - segítségével történik, a hatóság engedélyezheti a **paraméteres/parametrikus** (gyártási jegyzőkönyv adatain alapuló) **felszabadítást** is.

Vagy:

- baktériumszűrés v. aszeptikus előállítás – végső tartályban további kezelés (ekkor minden egyes gyártási tételből sterilitási vizsgálatot végzünk a felszabadítás előtt)

Végsterilizálás / közbelső sterilizálás

A sterilizálás elméleti alapjai

Mikroorganizmusokat

- eltávolítani: **szűréssel**
- károsítani: fizikai módszerrel: **hőhatás, sugárzás**
kémiai módszerrel: **oxidáció**

Eredményesség függ:

- mikroorganizmusok ellenálló képessége,
- kiindulási száma,
- eljárás hatékonysága

K = károsodás, elölés

t = sterilizációs idő

B = kezdeti élő csíraszám

b = t idő után még élő csíraszám

$$K = \frac{1}{t} \ln \frac{B}{b}$$

A sterilizálás elméleti alapjai

Ph.Hg.VIII. „**SAL**” (sterility assurance level) = sterilitás biztonsági szint

Sterilizációs eljárás SAL-értéke az a biztonsági fok, amellyel a...eljárás a több egységből álló termékmennyiséget sterillé teszi.

Megmondja a nem steril egység létezésének valószínűségét. (tehát minél kisebb értéket vesz fel annál jobb az eljárás)

Pl. 10^{-6} jelenti, a végtermék $1 \cdot 10^6$ sterilizált egységében legfeljebb 1 életképes mikroorg.van

A mikroorganizmusok hatástalanítása exponenciális folyamat, a túlélésnek van bizonyos valószínűsége.

K = károsodás, elölés

t = sterilizációs idő

B = kezdeti élő csíraszám

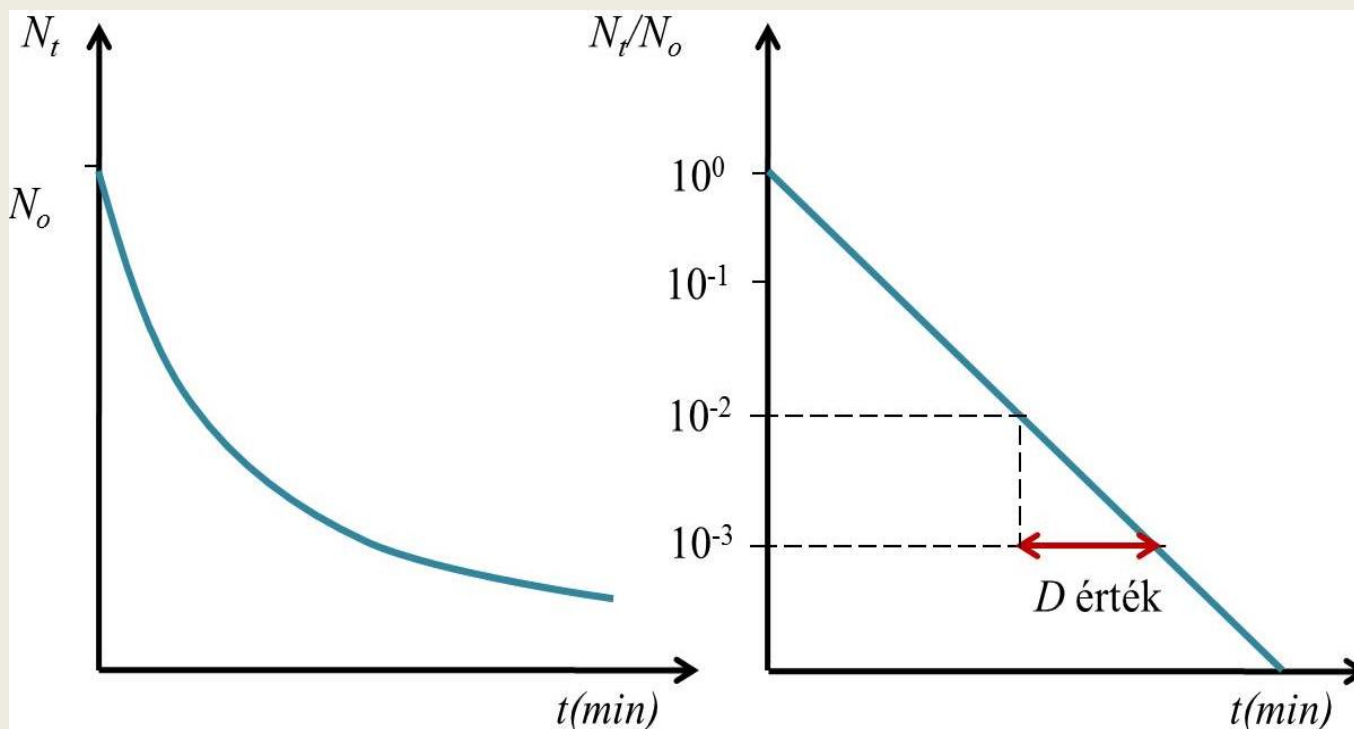
b = t idő után még élő csíraszám

$$K = \frac{1}{t} \ln \frac{B}{b}$$

A sterilizálás elméleti alapjai

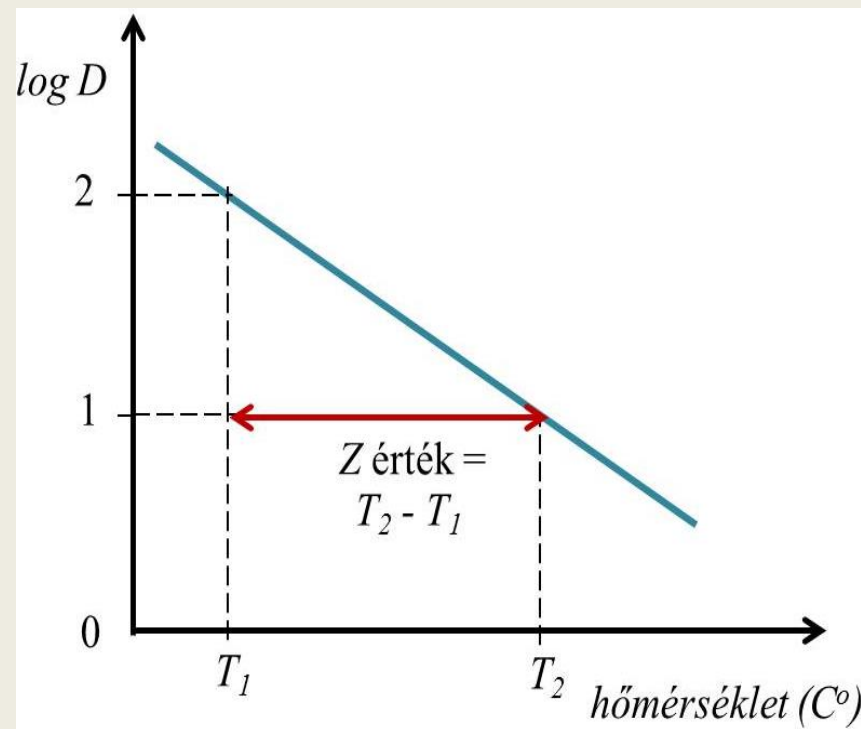
A ***D érték*** (*decimális redukciós érték*) az az **idő**, ami ahhoz szükséges, hogy az életképes mikroorganizmusok száma az eredetinek 10%-ára csökkenjen.

Értékét befolyásolja a mikroba fajtája és az alkalmazott hőmérséklet, a sugár-dózis nagysága.

A sterilizálás elméleti alapjai

- A mikroorganizmusok hőpusztulási sebessége a hőmérséklettel változik.
- **Z-érték** az a **hőmérsékletváltozás**, amely a D -értéket egy nagyságrenddel változtatja meg.

A sterilizációs eljárások csoportosítása:

- **I. Hőenergiával:**
  - száraz hővel
  - nedves hővel (normál és túlnyomáson)
- **II. Sugárzó energiával:**
  - infravörös, ultraibolya, ionizáló, ultrahang
- **III. Szűréssel:**
  - szitahatáson alapuló, adszorpciós,
- **IV. Kémiai anyagokkal:**
  - formaldehid, β -propiolakton, etilénoxid,
- **V. Plazmasterilizálás:**
  - Hidrogénperoxid plazmában

A sterilizációs eljárások csoportosítása I.:

Hőenergiával: száraz hővel

Hőlégmenterizálás		
Hőmérséklet °C	Időtartam percben	
	Mechanikus légmozgás	
	biztosításával	nélkül
200 ±5	10	35
180 ±5	25	60
160 ±5	45	120
140±5	-	180

Ph.Hg.VIII.:

160 °C - 2 óra

eltérő: megfelelő és reprodukálható letalitás szint → SAL 10⁻⁶ v.jobb

- hőérzékelő-leghidegebb részbe
- mikrobiológiai indikátor

220°C felett sterilizálás + pirogénmentesítés

SAL legyen 10⁻⁶ vagy jobb.

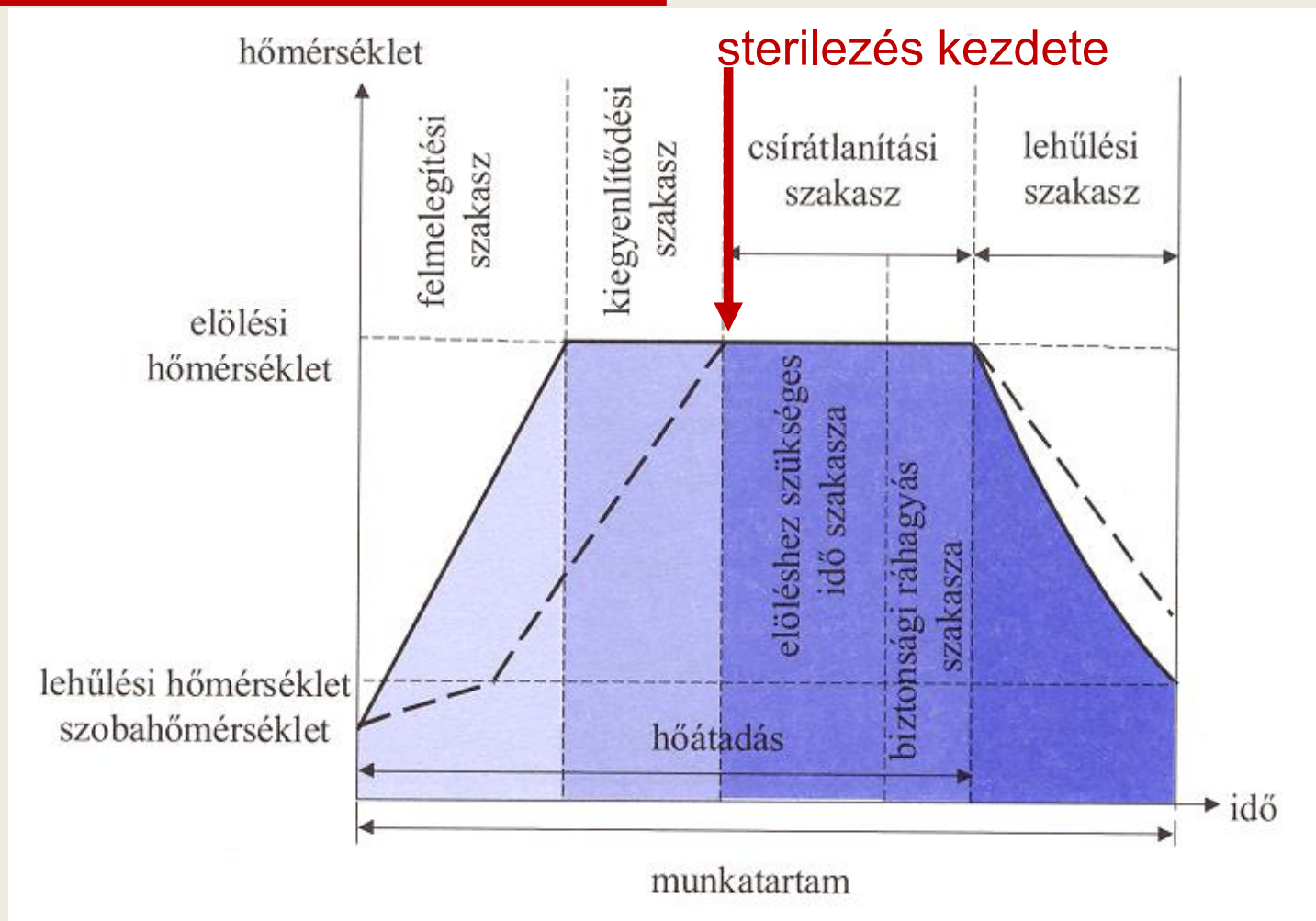
Hőmérséklet és nyomás regisztrálható

Mikrobiológiai indikátorok alkalmazandók

220°C felett gyakran használják üvegeszközök sterilizálására és pirogénmentesítésére

A sterilizációs eljárások csoportosítása I.:

A hősterilizálás munkafolyamata

A sterilizációs eljárások csoportosítása I.:

Hőenergiával:

nedves gőzzel túlnyomáson

Autokláv sterilizálás		
°C	atm	perc
134 ±2	+ 2,1	10
121 ±3	+ 1,1	20

Ph.Hg.VIII.:

Előnyben részesítjük, különösen a vízzel készült gyógyszerkészítmények esetén.

Vízzel készült gyógyszerkészítmények:
15min, $\geq 125^{\circ}\text{C}$ (Ph.Hg. VIII.)
Más kombináció is lehet – letalitás bizonyítandó

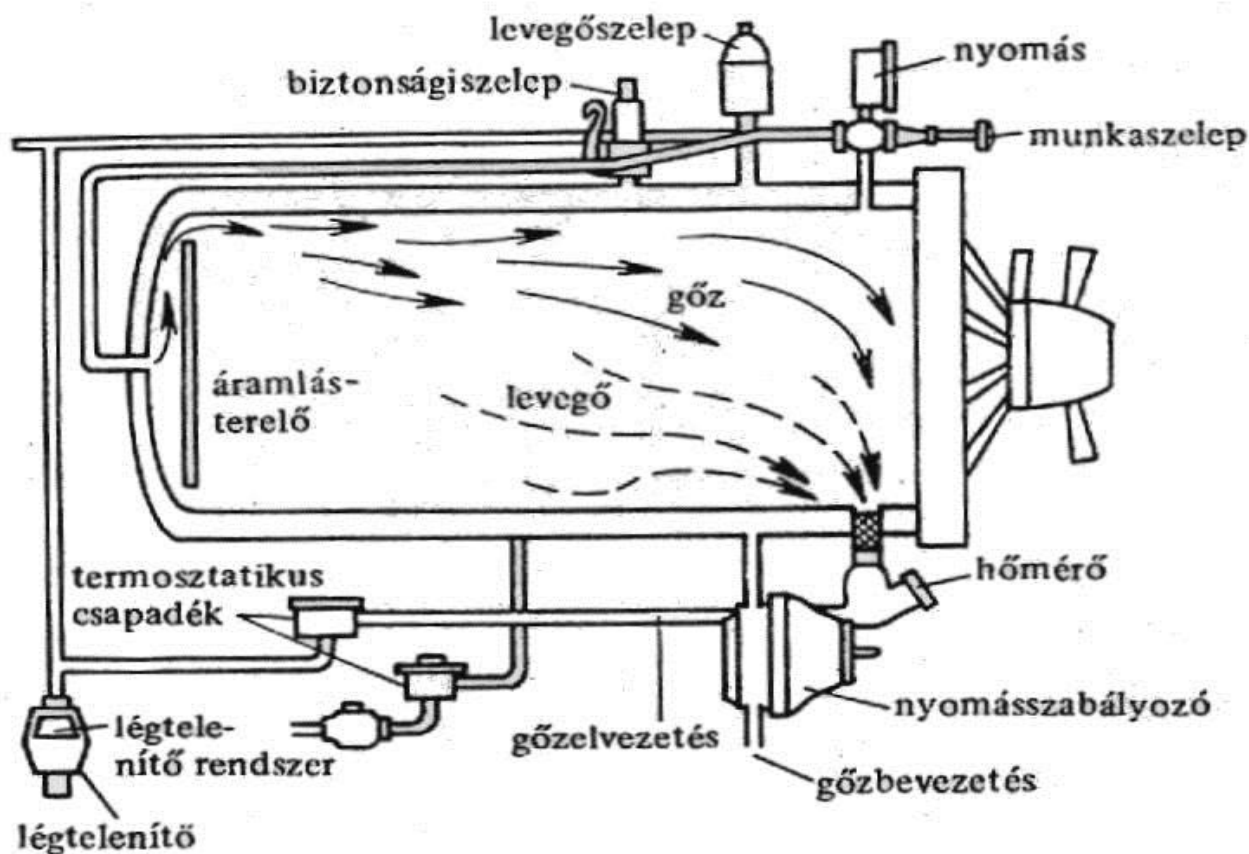
SAL legyen 10^{-6} vagy jobb.

Hőmérséklet és nyomás regisztrálandó

Mikrobiológiai indikátorok alkalmazandóak

A sterilizációs eljárások csoportosítása I.:

Hőenergiával: nedves gőzzel túlnyomáson

Charles Chamberland (1879)

1851-1908

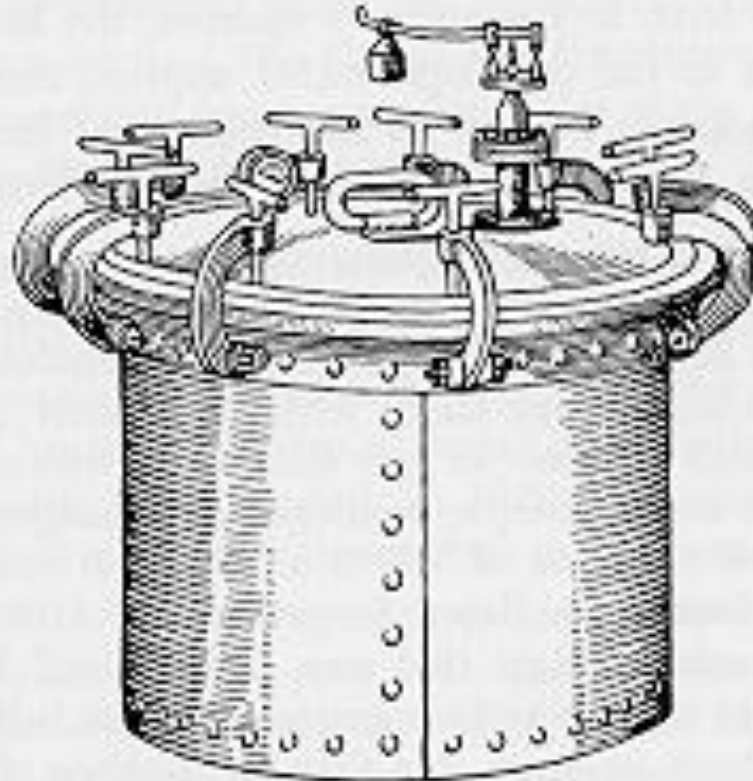
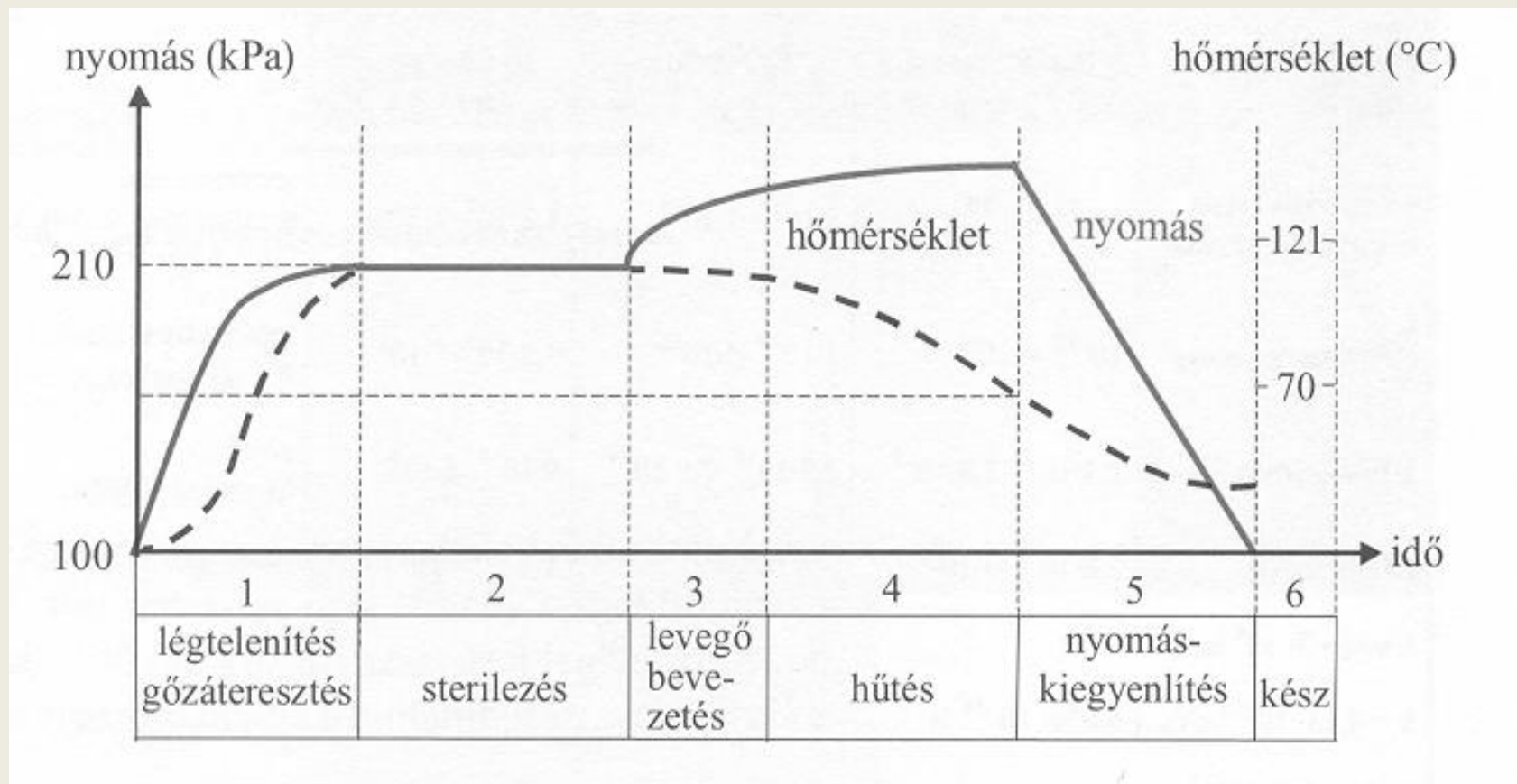

FIGURE 1-5. Chamberland's Autoclave. The first pressure steam sterilizer (autoclave) was built in 1880 by Charles Chamberland, a pupil and collaborator of Louis Pasteur. It was patterned after Papin's steam "digester" and resembled a modern pressure cooker. Chamberland also invented the porcelain bacterial filter.

A sterilizációs eljárások csoportosítása I.:

A gőzsterilizálás munkafolyamata

Pasztőrözés/pasztörizálás

- Spórákra hatástalan
- Alkalmazás: élelmiszeriparban
- LTH (low temperature holding) - 63-65°C (30 min)
- HTST (high temperature short time) - 72°C (15 s)
- UHT (ultra-high temperature) – 135-140°C (2-4 s)

Tindallozás

- Három egymás utáni napon 100°C-on forralás 15-20 percig
- Spóraölő hatású

A sterilizációs eljárások csoportosítása II.:

Sugárzó energiával:

nem ionizáló:

Ultraibolya (UV)

- 200-400nm
- Leghatékonyabb: 240-280nm között
- Aszeptikus munkaterület, légtér dezinficiálására
- Manipulátorban
- hátrány: üveg jórészt elnyeli

Infravörös

- hőhatáson alapul

IR-sugárzás

A rendszer felmelegedsét okozza, ez a hőhatás károsítja a rá érzékeny mikroorganizmusokat

UV-sugárzás

Aszeptikus munkaterület légtér dezinfic.
Tisztított vizek mikrobiol. stabilizálása

Ionizáló: röntgen, α -, β -, γ -sugárzás, neutronsugárzás

- A terméket ionizáló sugárzás hatásának teszik ki (Ph.Hg.VIII.)
- Radioizotóp sugárforrás (Co 60) vagy elektrongyorsítóból származó elektronnyaláb

Fehérjék irreverzibilis kémiai változása

Híg vizes oldat

Vízből oxidáló gyökök

Károsíthatják a hatóanyag molekuláit párhuzamos stabilitásvizsgálatok elvégzése szükséges

A sterilizációs eljárások csoportosítása II.:

Sugárzó energiával: (Ph.Hg.VIII.:

- ionizáló sugárzás
- radioizotóp sugárforrás (pl. kobalt 60) – gamma-sugárzás v. elektrongyorsítóból elektronnyaláb
- standard: abszorbeált dózis : 25 kGy (kgray= J kg^{-1})
- SAL 10^{-6} v. jobb
- dozimetriás eljárás
- mikrobiológiai indikátor

A sterilizációs eljárások csoportosítása II.:

γ -sugárzást kibocsátó izotópok:

Cobalt-60 (^{60}Co)

felezési idő: 5,3 év

^{59}Co izotópból neutron-bombázással állítják elő

β -sugárzást adó elektront ($> 0,3$ MeV) és γ -sugárzást kibocsátó 2 fotont (1,17 és 1,33 MeV) ad le és stabil ^{60}Ni -izotóppá alakul

Cézium-137 (^{137}Cs)

felezési idő: 30 év

urániumból maghasadással állítják elő

egy γ -fotont bocsát ki (0,66 MeV)

A sterilizációs eljárások csoportosítása II.:

Sugársterilizáció

Szervezet	A gamma-sugárzás letális dózisa (kJ · kg ⁻¹)
Ember	0,005 – 0,01
Rovarok	0,01 – 0,25
Baktériumok	0,3 – 5,0
Gombák	2,0 – 10,0
Baktériumspórák	15,0 – 20,0
Vírusok	20,0 – 50,0

Elölési dózis különböző élőlények és vírusok esetén

A sterilizációs eljárások csoportosítása III.:

Szűréssel: szitahatáson alapuló, adszorpciós

Zsugorított üveg
5-ös jelzésű, 1-1,5 μm
szitahatás

Seitz-szűrők
EKS-1, 1,0-1,2 μm
azbeszt + cellulóz
adszorpciós szűrés

Membránszűrők
0,20-0,45 μm
cellulóz polimer
szitahatás

A sterilizációs eljárások csoportosítása III.:

Szűréssel (Ph.Hg.VIII.) :

- végső tartályban nem sterilizálhatóak
  - Szűrő alkalmasság:
teszt-mikroorganizmussal bizonyított (átjut-e a teszt organizmus?)

gyártási feltételek!!!

- *a szűrés és letöltés helye a lehető legközelebb*
- **0,22 μm v. kisebb pórusméret /v. egyenértékű**
- oldott anyag a szűrőn ne abszorbeálódjon
- a szűrő ne adjon le szennyezőanyagot
- szűrő sértetlenség, pl. „bubble point” (ellenőrizendő használat előtt és után)

Figyelemmel kell lennünk továbbá:

- **A szűrés előtti mikrobiológiai szennyezettségre**
- **Szűrőkapacitásra**
- **Gyártási tétel nagyságára**
- **Szűrés időtartamára**

A sterilizációs eljárások csoportosítása III.:

Szűréssel (Ph.Hg.VIII.) :

- Az aszbeszt szálakat adhat le, ezért szálmentesíteni kell
- A membránszűrők általában cellulóz-nitrát és acetát, v. polikarbonát anyagúak
- A membránszűrő pórusátmérője 0,20 μm , viszkózus oldatok esetén 0,45 μm .
- A szűrőlapokat összeszerelt állapotban sterilizálható berendezésben kell elhelyezni.
- A mikroorganizmus-mentesítő szűréssel előállított szemcseppeket tartósítani kell

A sterilizációs eljárások csoportosítása III.:

Baktériumszűrés gyakorlata

- Nagy térfogatot akarunk gyorsan szűrni
  - Nagy szűrőfelület
  - Túlnyomás
  - Szívás
- Infúziós szűrőanyagok
  - **Előszűrés:**
    - üvegszálas papír
  - **Pirogénmentesítés:**
    - aktivált szénlap, v. por
  - **Baktériumszűrés:**
    - cellulóz polimer (CA,CN)
    - 0,45 μ m; 0,22 μ m

A sterilizációs eljárások csoportosítása IV.:

Gázsterilizálás

- Csak megfelelő, alternatív módszer hiányában alkalmazható
- A gáz és a nedvesség feltétlenül hatoljon be a sterilizálni kívánt anyagba
- A gáz a folyamat végén távozzon el
- Gázkoncentrációt, nedvességet, hőmérsékletet, időtartamot regisztrálni kell
- Mikrobiológiai indikátor alkalmazandó
- Sterilitási vizsgálatot kell végezni minden gyártási tételből vett mintára

A sterilizációs eljárások csoportosítása IV.:

Kémiai anyagokkal:

ha az anyag hőérzékeny

formaldehid, β -propiolakton, etilénoxid

Elsősorban műszerek,
textíliák sterilizálására

Hátrányai:

- Gyenge behatoló képesség
- Szaga csípős, mérgező
- Eltávolítása nehéz (gőzöblítés)
- Polimerizáció miatt kiválik

Előnyei a formaldehiddel szemben:

- Gőze kevésbé irritáló,
- Szobahőmérsékleten kevésbé illékony,
- Kis koncentrációban is aktív,

Hátrányai:

- Porózus anyagokba kevésbé hatol be,
- 50°C felett polimeriz.

Előnyei:

- a spórák és a vegetatív formák ellen, egyformán hatásos

- Anyagokat kevésbé károsítja, korrózió nincs
- Jó behatoló képesség,
- Szobahőmérsékleten is használható.

Hátrányai:

- csak megfelelő gázkeverékkel alkalmazható,
- az anyag nedvességtartalma befolyásolja az eredményt.

A sterilizációs eljárások csoportosítása V.:

Plazmasterilizáció:

Hidrogénperoxid plazmában

Légtelenített munkatér – beporlasztott hidrogén-peroxid oldat (kazetta)+ rádió-elektromos erőter → hideg plazma-állapot jön létre (ionok, szabad gyökök, gerjesztett atomok, stb...)

- (orvosi műszerek, fémeszközök, tetováló kézi eszközök, sugárterápiás eszközök, ultrahangfejek,
- Nem lehet: cellulózszárm., len, papír., folyadékok, porok, vákuumba nem helyezhető, felületek összetapadhatnak)
- Sterilizációs hőmérséklet 46 ± 4 °C
- Szellőztetés HEPA szűrők át légnyomás-kiegyenlítés
- Ciklusidők: 28 perc – 1 óra

Sterilizációs módszerek és körülmények

- Minden eljárásnál folyamatosan regisztráljuk a műveletek **kritikus körülményeit** (pl. hőmérséklet, nyomás)
- A sterilizáló kamrának a sterilizáló ágens számára **legkevésbé hozzáférhető helyét** (pl. autoklávban: leghidegebb pont) meg kell adni – minden elrendezésre.
- Célszerű a regisztráló berendezéseket és az **indikátort erre a pontra helyezni.**
- A regisztráló berendezéseket mintának kiszemelt **tartályokba** is helyezünk.

A sterilizációs eljárások csoportosítása I.:

Hősterilizálás ellenőrzésre alkalmazandó indikátorok

- **Indikátorszalag**

- **Indikátor csík**

*(pl. nem egyenletes elszíneződés- levegő maradt a munkatérben,
foltok- nem kondenzálódott gázok,
halvány, el nem színeződött foltok – túlhevített gőz)*

- **Browne indikátorcső**

- **Bowie Dick indikátorcsomag**

*(kémiai - autokláv munkatérében a gőznek a vizsgálócsomagba történő
gyors és egyenletes behatolását jelzi / nem megfelelő légtelenítés, levegő-
beszivárgás, beáramló gőzben nem kondenzálható gázok jelenléte)*

Fizikai-kémiai indikátorok

	EO STERILIZATION INTEGRATOR	ACCEPT IF DARK AS OR DARKER THAN COLOR STANDARD <small>LOT EOINT0600</small>	
	EO STERILIZATION INTEGRATOR	ACCEPT IF DARK AS OR DARKER THAN COLOR STANDARD <small>LOT EOINT0600</small>	
	EO STERILIZATION INTEGRATOR	ACCEPT IF DARK AS OR DARKER THAN COLOR STANDARD <small>LOT EOINT0600</small>	

	FORMALDEHYDE PROCESS INDICATOR	BLUE DOT=UNEXPOSED GREEN DOT=EXPOSED <small>LOT FPI 9901</small>	
	FORMALDEHYDE PROCESS INDICATOR	BLUE DOT=UNEXPOSED GREEN DOT=EXPOSED <small>LOT FPI 9901</small>	

Biológiai indikátorok

- Meghatározott **mikroorganizmusokból álló, standardizált** készítmények, melyeket a sterilizációs módszerek hatékonyságának értékelésére alkalmazunk.
- **Baktériumspóra** populációk, ált. inert hordozóra (pl. szűrőpapír) víve vagy műanyag **kémcsőben** ill. leforrasztott ampullákban.
- Azonos baktériumfajok mikroorganizmusai közvetlenül is beolthatók a sterilizációra szánt vagy egy ahhoz hasonló folyékony készítménybe

Biológiai indikátorok

- Jellemzőik:
  - Baktériumfaj neve
  - Törzs száma az eredeti gyűjteményben
  - Hordozónkénti életképes spórák száma
  - D-érték (sterilizési folyamatot jellemző paraméter)
- Kiválasztásuk:
  - Adott sterilizációs módszer esetén nagyobb ellenálló képesség, mint az összes patogén mikroorganizmusé és mint a készítményt potenciálisan szennyező mikroorganizmusoké
  - Nem patogén törzs
  - Könnyen tenyészthető legyen

Biológiai indikátorok

- Ajánlatos a sterilizáló ágens számára legkevésbé hozzáférhető helyen elhelyezni.
- A sterilizálás befejeztével a spórákat aseptikus körülmények között táptalajba helyezni
- Ha a teszt-mikroorganizmusok az inkubálás után növekedést mutatnak a sterilizációs eljárás nem volt kielégítő
- Fajok pl.:
  - *Bacillus stearothermophilus*
  - *Bacillus subtilis*
  - *Bacillus pumilus*

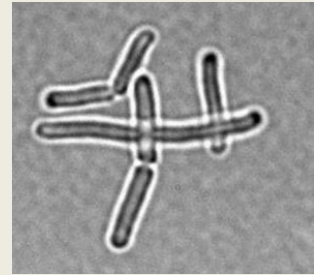
Biológiai indikátorok

Módszer

Mikroorganizmus

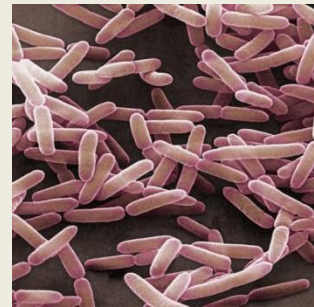
Gőz

B. stearothermophilus

Száraz hő

B. subtilis var *niger*

Gáz

B. subtilis var *niger*

Sugár

B. pumilus

Biológiai indikátorok

SGMStrip™

Hagyományos mikrobiológiai indikátor korong

Spórák	B. stearo- thermo- philus	B. subtilis var niger	B. pumilus	B. stearothermo- philus + B. subtilis var niger
Készülék	Gőz	ETO Hőlég	Sugár	Gőz ETO Hőlég
Populáció	$10^5 - 10^6$	10^6	$10^6 - 10^7$	$10^5/10^6 - 10^6/10^6$
Inkubáció (nap)	7	7	7	7
Hőmérséklet (°C)	55 – 60	30 – 35	30 – 35	55 – 60/30 – 35

Biológiai indikátorok

EZTest®

Egyesével csomagolt, színváltozáson alapuló mikrobiológiai indikátor

Készülék	Gőz	ETO gáz
Spórák	<i>B. stearo- thermophilus</i>	<i>B. subtilis var niger</i>
Populáció	10^5 vagy 10^6	10^6
Inkubáció	48 óra	48 óra
Hőmérséklet	55–60 °C	35–39 °C

Aszeptikus előállítás

- Az aszeptikus körülmények közötti előállítás célja, hogy biztosítsuk a sterilizett komponensekből előállított termékek stabilitását. (Ph.Hg.VIII.)
- **Aszepszis:** mindazon munkamódszereknek, folyamatoknak az összessége – beleértve a gyógyszerkészítésben részt vevő személyzet egészségi állapotát és magatartását is – amelyekkel a gyógyszertől a mikroorganizmusok távoltarthatók.
- Ki kell terjednie a felhasznált anyagokra, műveletekre, eszközökre, gépekre, helyiségekre, a félkész-, és késztermékekre egyaránt.

Aszeptikus előállítás

Különös figyelmet kell fordítani:

- Környezet
- Személyi feltételek
- Kritikus felületek
- Tartály-záróelem sterilizálás és gyártásközi szállítás
- A késztermék maximális tárolási időtartama a letöltést megelőzően

Aszeptikus előállítás

- Rendszeres gyártásszimulációs vizsgálatok végzendőek (tkp. táptalajtöltési tesztek)
- Szűrővel való sterilizálás és/vagy aszeptikus előállítás esetén a felszabadítás előtt sterilitási vizsgálatot kell végezni minden gyártási tételből vett mintára

Aszeptikus előállítás

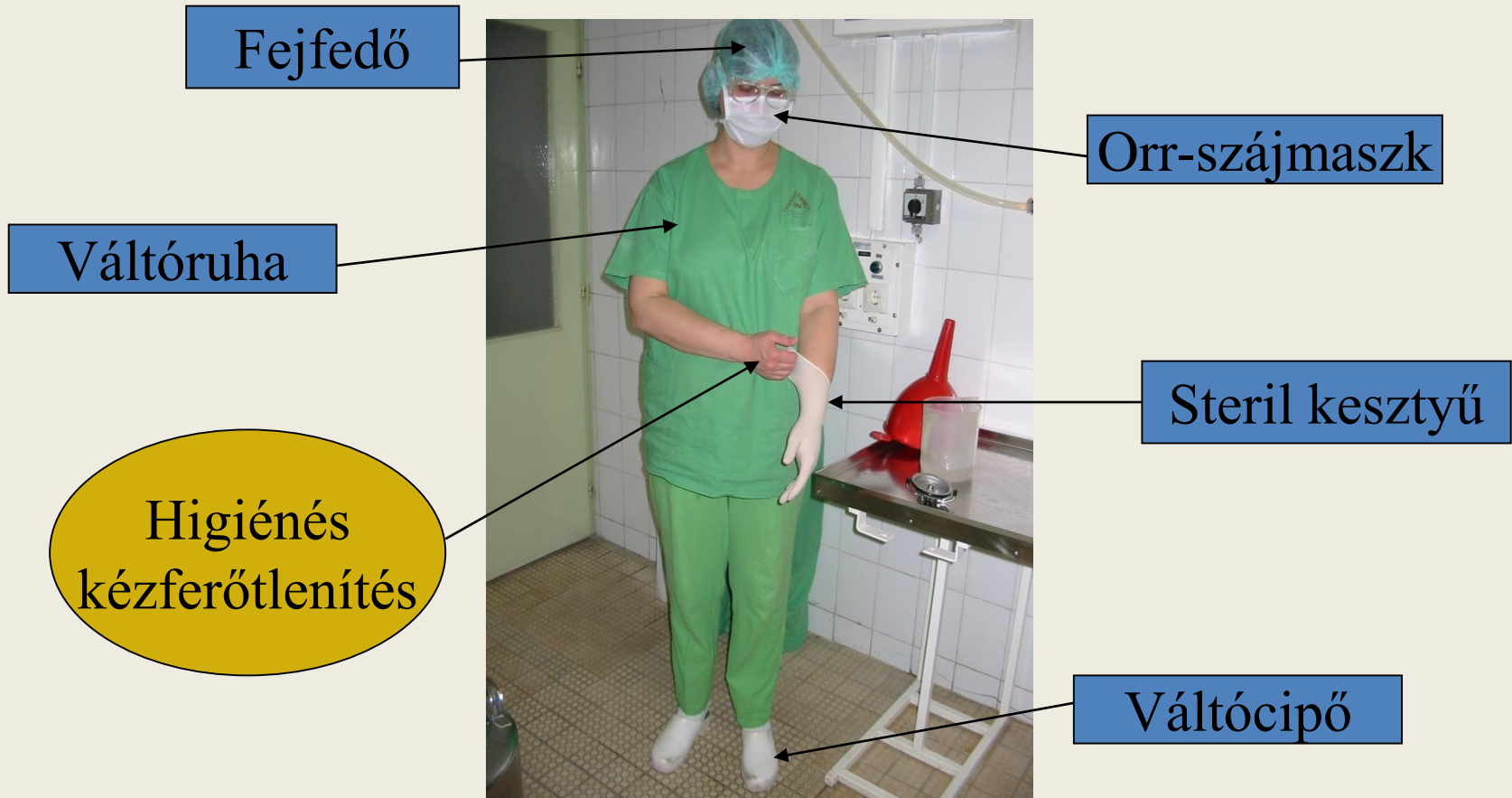
Felületfertőtlenítés

Megfelelő szert
Megfelelő koncentrációban
Megfelelő ideig

Frissen készült oldat!

Aszeptikus előállítás

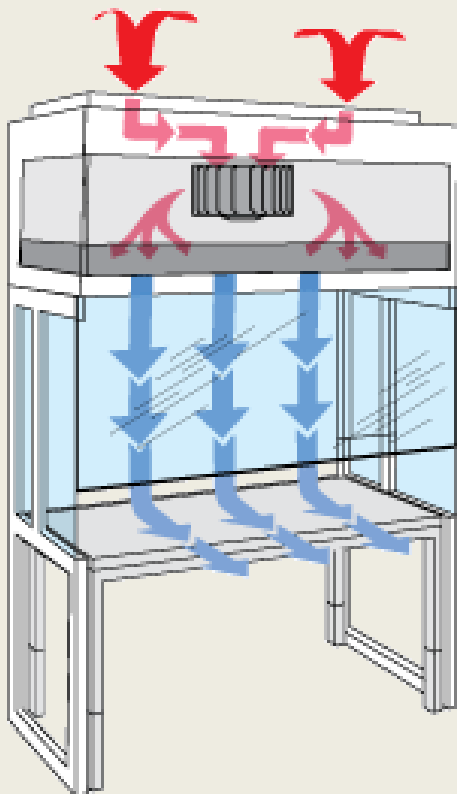
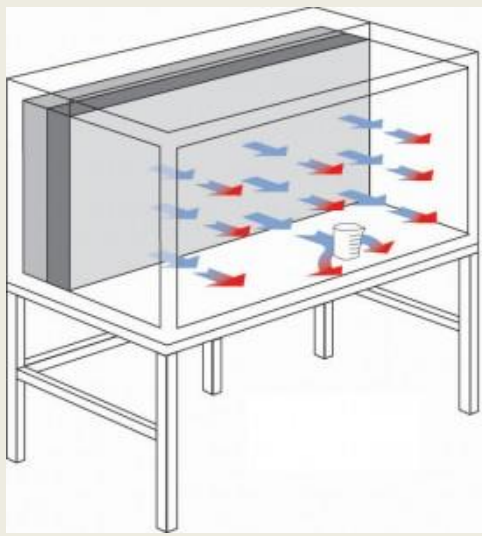
Manipulátor

Uv-sugárzás / Germicid égő

Laminár box

Aszeptikus előállítás

Infúziós palack

Tennivalók:

- Mosás, öblítés
- Desztillált vízzel öblítés
- Sterilezés

Gumidugó

Sterilezés

Ellenőrzése:

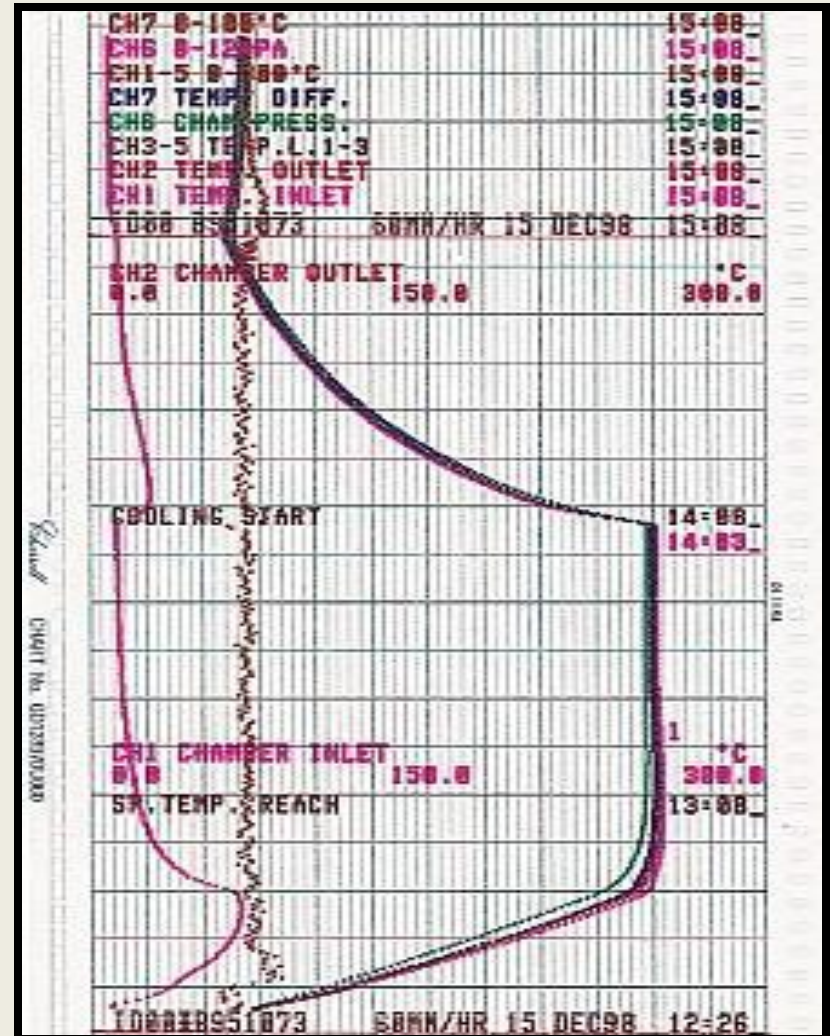
Nyomás
Hőmérséklet
Indikátorok
-kémiai
-mikrobiológiai

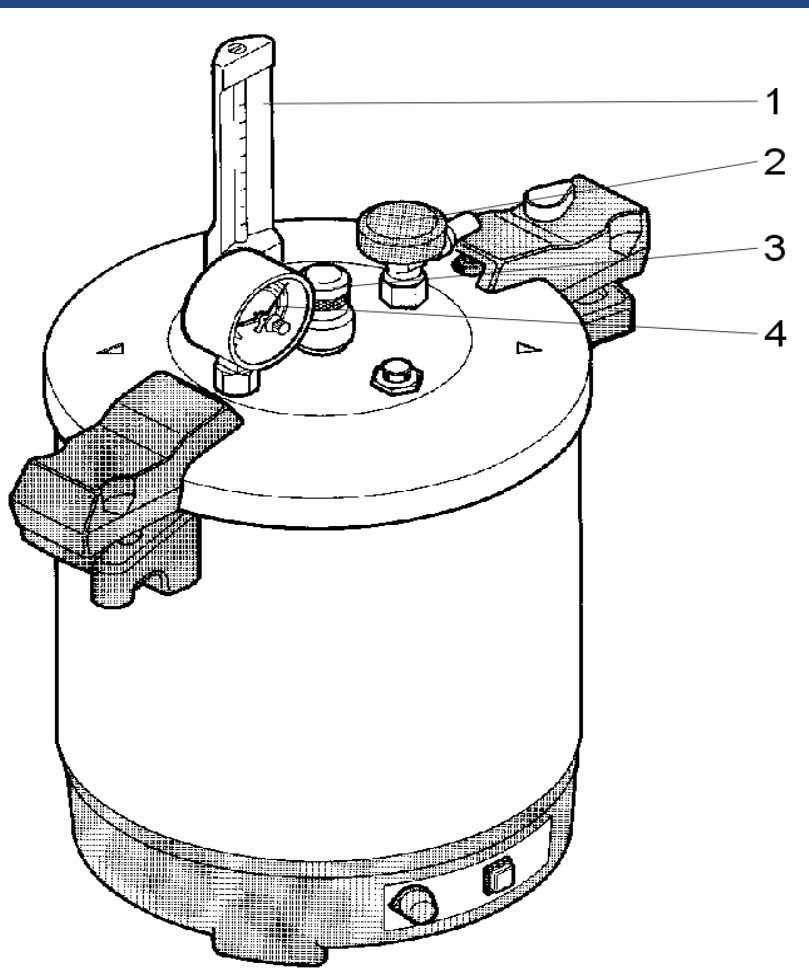

Sterilizálás

Műszeres ellenőrzés

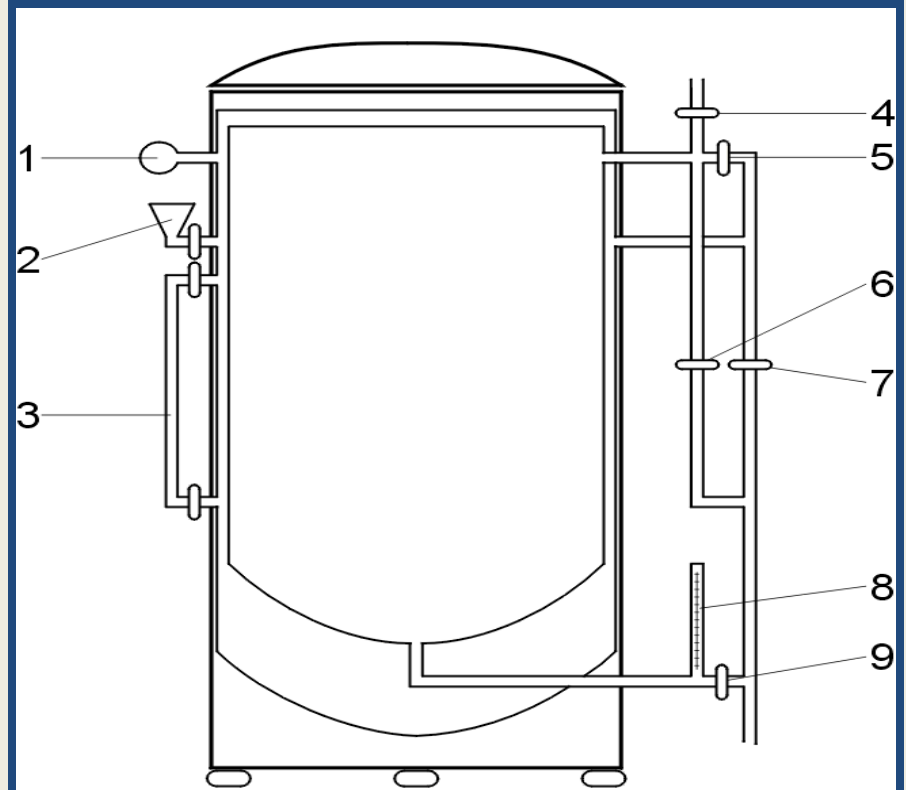

Certokláv és autokláv

13. ábra
Certokláv

1. hőmérő
2. gőzkieresztő csap
3. nyomásszabályozó szelep
4. nyomásmérő

14. ábra
Autokláv szerkezete

1. manométer és légtelenítő szelep
2. vizbetöltő csap
3. vízállásmutató
4. légszippantó csap
5. gőzbeeresztő csap
6. vákuum szelep
7. vákuum szelep
8. hőmérő
9. kondenz csap

Certokláv és autokláv

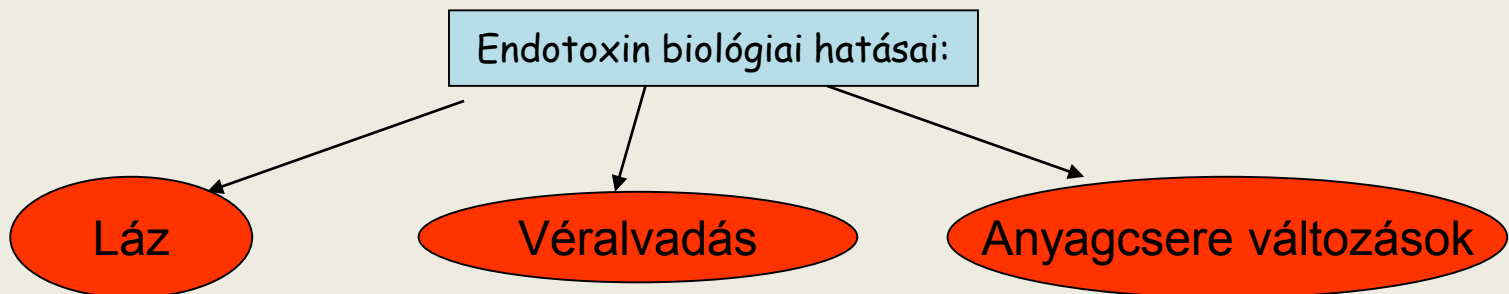
Vizsgálatok pirogén tartalomra

Mi a pirogén?

Baktériumok sejt falában lévő lipopoliszacharid (LPS) endotoxin.

Endotoxin tartalom a sejt falban: *G*-negatívok:80%, *G*-pozitívok:20%,

Pirogének

- Általános értelemben: lázkeltő anyag (endogén vagy exogén)
- Gram-negatív baktériumok lázkeltő endotoxinjai
- Lipopoliszacharid (LPS) komplexek
- Külső membránhoz kötődnek
- Baktérium szétesésekor oldatba kerül
- Parenterális készítmények nem tartalmazhatják
- Az endotoxinok lázat, véralvadási zavart, anyagcsere-változást okozhatnak

Pirogénmentesítés

- Kémiai ellenálló képessége rendkívül nagy
- 200-250°C-os hőkezelés
- Érzékenyek az oxidációra
- Adsorbensek megkötik
  - Aktivált szénlap vagy por

Vizsgálatok pirogéntartalomra

A pirogén-teszt olyan vizsgálati módszer, amely injekciók és gyógyszerkészítmények alkalmazásánál elfogadható szinten limitálja a lázreakció kockázatát a páciensben (FDA)

In vitro: LAL-teszt (Limulus Amoebocyta Lisatum)

Reagens: limulus polyphemus (tövisfarkú rák) plazmájából nyert amöbocita lizátum, mely endotoxinnal érzékeny gélesedési reakciót ad.

Kapilláris LAL-teszt: gélesedés kapilláris csőben (Ph.Hg.VII.)

Chromo LAL-teszt: színreakció mikroplate lemezen, majd spektrofotometriás mérés (pontosabb, kvantitatív is lehet)

In vivo: nyúl teszt

Nyulak fülvénájába oltják a vizsgálandó anyagot

Az állatok testhőmérséklet-változását mérik

Ph. Hg. VIII.-ban ez hivatalos

LAL-teszt

Előnyei:

- in vitro módszer
- gyors, kb. 1,5 óra
- érzékenyebb, mint a nyúlpróba
- relatív csekély költség

Hátrányai:

- csak Gram -, vírus nem!
- bizonyos anyagok zavarhatnak
(HCO_3 , foszfát, citrát, glükóz)
- Nem elegyedés, pl. olajos hormon inj.
- Abiogén anyagok (gumi, záróelem) nem határ.meg

In vivo test

Steril gyógyszerkészítmények

A steril gyógyszerkészítmények csoportosítása

- Injekciók
- Infúziók
- Egyadagos szemcseppek, szemkenőcsök
- Parenterálisan adagolt feloldásra szánt porok, tabletták
- Implantátumok
- Enterális és parenterális tápszerek
- Haemodializáló oldatok
- Belégzésre és sebfelületre szánt aeroszolok
- Egyéb gyógyszerformák (sebkenőcs / gél, sebhintőpor)

Ph.Hg.VIII. ~ Ph.Eur.

Mikrobiológiai tisztasági osztály	Gyógyszerkészítmények	Követelmény
1.	A megfelelő gyógyszerforma cikkely szerint kötelező a sterilitás, továbbá egyéb készítmények felirata (címkéje) szerint sterilek	Sterilitás

Ph.Hg.VIII. ~ Ph.Eur.

Mikrobiológiai tisztasági osztály	Gyógyszerkészítmények	Követelmény
2.	<p>Helyi használatra szántak , valamint a légutakban alkalmazott gyógyszerkészítmények, kivéve, ahol szükséges s sterilitás</p> <p>Transzdermális tapaszok (ragasztó és hordozóréteget is vizsgálhatja)</p>	<p>összes életképes 10^2 aerob baktérium és gomba /g vagy ml</p> <p>-megengedett:10^1</p> <p>enterobakteriaceae és egyéb más gram-negatív baktérium /g vagy ml – kivéve: transzdermális tapaszoknál nem lehet!</p> <p>Kizárt:</p> <p>Pseudomonas aeruginosa (1,0 g vagy 1,0 ml)</p> <p>Staphylococcus aureus (1,0 g vagy 1,0 ml)</p>

Ph.Hg.VIII. ~ Ph.Eur.

Mikrobiológiai tisztasági osztály	Gyógyszerkészítmények	Követelmény
3.	<p>A./ Orálisan és rektálisan alkalmazott gyógyszerkészítmények</p> <p>B./ Természetes (állati, növényi, ásványi) eredetű kiindulási anyagokat tartalmazó, orális készítmények, melyeknek antimikrobás előkezelése nem lehetséges és amelyek kiindulási anyagára az illetékes hatóság 10^3 életképes mikroorganizmus /g vagy ml szennyezettséget. A 4. mikrobiológiai osztályba sorolt gyógynövények nem tartoznak ide.</p>	<p>Összes életképes aerob mikroorganizmus-szám 10^3 baktérium /g vagy ml, és 10^2 gomba /g vagy ml</p> <p>Kizárt: Escherichia coli (1,0 g vagy 1,0 ml)</p> <p>Összes életképes aerob mikroorganizmus-szám 10^4 aerob baktérium /g és ml 10^2 gomba /g vagy ml</p> <p>Legfeljebb: 10^2 enterobacteriaceae és egyéb más gram-negatív baktérium /g vagy ml</p> <p>Kizárt:</p> <p>Salmonella (10,0 g vagy 10,0 ml)</p> <p>Escherichia coli (1,0 g vagy 1,0 ml)</p> <p>Staphylococcus aureus (1,0 g)</p>

Ph.Hg.VIII. ~ Ph.Eur.

Mikrobiológiai tisztasági osztály	Gyógyszerkészítmények	Követelmény
4.	<p>Ebbe az osztályba azok a gyógynövény-készítmények tartoznak, amelyek kizárólag növényi – egész, aprított vagy porított - drogo(ka)t tartalmaznak.</p> <p>A ./ Azok a gyógynövénykészítmények, amelyeket felhasználásuk előtt le kell forrázni.</p> <p>B./ Azok a gyógynövénykészítmények, amelyeket nem kell leforrázni felhasználásuk előtt.</p>	<p>Összes életképes aerob mikroorganizmus-szám 10^7 aerob baktérium/g vagy ml és 10^5 gomba/g vagy ml</p> <p>Legfeljebb: 10 Escherichia coli /g vagy ml</p> <p>Összes életképes aerob mikroorganizmus-szám 10^5 aerob baktérium/g vagy ml és 10^4 gomba/g vagy ml</p> <p>Legfeljebb: 10^3 enterobacteriaceae és egyéb más gram-negatív baktérium /g vagy ml</p> <p>Kizárt:</p> <p>Escherichia coli (1,0 g)</p> <p>Salmonella (10,0 g)</p>

Végül, de nem utolsó sorban!

sterilizál

Kézikönyvtár **A magyar nyelv értelmező szótára** S / sterilizál

sterilizál [ë v. e] tárgyas ige -t, -jon (orvostudomány)

1. Sterillé (1) tesz vmit; csíramentesít. Az orvosi műszereket kifőzéssel sterilizálják.
2. Orvosi beavatkozással sterillé (2), nemzőképtelenné tesz vkit.

sterilizálás; sterilizálható; sterilizáló; sterilizált; sterilizáltat.

Sterilezés

Tárgyak, élettelen dolgok mikroorganizmusoktól való mentesítése.

Sterilizálás

Elő szervezetek (ember, állat) nemzőképességének megszüntetése.

Köszönöm a figyelmet!